

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Förskolan Ljungdalen

Läsår 2021-2022

Antagen
Mariestad
2021-10-25

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor förskola
Datum för antagande:	2021-10-25
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Ljungdalens förskola
Giltighetstid:	Ht-21 – Vt-22
Tidpunkt för aktualisering:	Hösten 2022
Dokumentansvarig:	Rektor Linda Andersson

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	6
1.2. Ansvar.....	6
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	6
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	6
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	6
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	7
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	8
3.1 Metod/kartläggning	8
3.2 Kränkande behandling.....	9
3.3 Sexuella trakasserier	9
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	10
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	12
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	13
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	13
4.2 Medarbetares delaktighet.....	13
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	13
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	14
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	14
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	14
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	16
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	17
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	17
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	17
6. Referenser	18
7. Bilagor	19
7.1 Definitioner.....	19

7.2 Lagstiftning och styrdokument	20
7.3 Anmälningsskyldighet	22

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Förskolan Ljungdalens plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor Linda Andersson ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan Ljungdalen	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Fortsätta med det främjande arbete vi redan gör.	Ja
Vi ska under året arbeta för att stärka barnens självkänsla, med utgångspunkt från böcker och boksamtal.	Delvis

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Enheten hade inga anmälningar under förra läsåret.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Främjande:

Förskolan Ljungdalen består av sju till åtta avdelningar. Som en del i att förhindra diskriminering och kränkande behandling är förskolan uppdelad i två sidor, de yngsta barnen för sig och de äldsta för sig. Detta för att barnen ska få möjlighet att skapa relationer och trygghet i ett mindre sammanhang.

Vi tar hänsyn till och anpassar miljö, material och förhållningssätt för alla barn utifrån deras behov. När pedagogerna behöver fördjupa sin kunskap finns tex specialpedagog att tillgå. Genom att dela barnen i mindre grupper är det lättare att göra anpassningar och att förebygga konflikter/stötta när konflikter uppstår. Uppdelning i mindre grupper innebär även att det är lättare att skapa trygga relationer mellan pedagoger och barn. Trygga relationer till barnen och trygga relationer till vårdnadshavare går hand i hand. Det bygger vi upp genom en föräldraaktiv inskolning.

Genom att vara närvarande pedagoger i barnens lek och stötta när situationer uppstår kan vi förebygga sexuella trakasserier mellan barnen. Vi lyssnar in barnens integritet och tar hänsyn till den i utbildningens olika delar, exempelvis vid toalettbesök. Det är också viktigt att vi inte lägger skuld på barnen för deras naturliga nyfikenhet för kroppen, men samtala med dem om att det är de själva som bestämmer över sin egen kropp.

På Ljungdalen arbetar vi aktivt med att man ska få vara den man är, alla barn ska ges förutsättningar utifrån sitt eget intresse och behov. Vi tänker på att inte förstärka traditionella normer och könsroller ex. utifrån kläder, yrken eller med kommentarer som exempelvis ”mamma tvättar”, ”pappa reparerar” osv. Vi jobbar för att barnen ska välja lekar utifrån intresse och inte utifrån traditionella könsmonster. Uppstår det samtal, frågor eller funderingar mellan barnen inom området ser vi det som ett tillfälle för reflektion tillsammans med barnen. Vi är uppmärksamma på vilka uttryck vi använder och vi påminner varandra om vi uttrycker oss på fel sätt.

För familjer med annan etnisk tillhörighet som ej kan svenska tar vi hjälp av verktyg som tex bilder, tecken som stöd (TAKK), fraser på modersmålet och appar. Vi har möjlighet att erbjuda tolk för att ge vårdnadshavare bästa förutsättningar för förståelse och inflytande i vår utbildning. Vi försöker hitta vägar för att möta barn och föräldrar. Några använder sig av QR -koder för att jobba med sagor, bilder och sånger. Några använder sig av kontaktbok mellan hemmet och förskolan. Vi erbjuder kost utifrån de religioner som finns representerade på Ljungdalen. För att ovanstående ska fungera behöver vi ta reda på vilken etnisk tillhörighet/religion våra familjer har.

Utifrån de familjekonstellationer som finns i gruppen och utifrån barnens samtal och funderingar angående olika familjer, fångar vi upp och ser det som ett tillfälle att lyfta olikheter. Vi har även böcker som utmanar den stereotipa samhällsnormen. Vi är uppmärksamma på vilka uttryck vi använder. Vi påminner varandra om vi uttrycker oss på fel sätt. Ett exempel; en vanlig lek på förskolan är mamma, pappa barn, -vilka signaler sänder detta till barnen? Vi har diskuterat och kommit fram till att använda andra begrepp, tex familjelek.

Vi anpassar utbildningen efter barnens behov och intressen, inte efter ålder. Vi har diskuterat oss fram till att vi behåller benämningarna för våra två olika verksamhetsgrupper, dvs stora sidan (3-5 år) och lilla sidan (1-3år). Vi anser inte att dessa benämningar skulle leda till diskriminering utifrån ålder, då det endast beskriver att på den ena sidan går yngre barn och på den andra sidan äldre.

Förebyggande:

Analysen från förra året visade att vi uppmärksammat en koppling mellan risk för kränkningar och barns stigande ålder. Vi menade att ansvarstagandet för sitt agerande i relation till kompisar och material kan vara sammankopplat till barnets självkänsla och välmående. Våra observationer, tillsammans med forskning som visar att ohälsan bland barn ökar, låg som grund för att vi under året valde detta som mål.

I arbetet med att stärka barnens självkänsla och välmående har vi under året bl.a. utgått från böcker för att skapa diskussioner och reflektioner, så kallade boksamtal. Vi menade att situationer som kan uppstå i utbildningen kan vi då på ett naturligt sätt koppla till böckerna/boksamtalen. Anledningen till varför vi svarat ”delvis” på frågan om åtgärden är uppfyllt är för att boksamtal inte används på alla avdelningar. De yngsta barnen har jobbat med relationer och känslor på andra sätt. Men i de grupper vi genomfört boksamtal märker vi att barnen tagit till sig vårt sätt att läsa böcker. De har varit engagerade och diskussionerna givande. Vi pedagoger har kunnat använda oss av samtalen i vår undervisning. Vi har tagit tillvara på situationer som uppstått under dagen, både genom rollspel och boksamtal, för att det ska bli enklare för barnen att koppla ihop det vi pratar om med det som händer.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom observationer och diskussioner samt analys från föregående års plan kom vi fram till följande resultat.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>Risk för kränkande behandling finns alltid om vi pedagoger inte är tillräckligt uppmärksamma.</p> <p>En annan möjlig risk skulle kunna vara att vissa av våra barngrupper har blandats med barn från två förskolor (i och med Grangärdets flytt hit till Ljungdalen).</p>	<p>I möten människor emellan finns det alltid risk att kränkande behandling kan förekomma. Riskerna ökar om vi pedagoger inte delar barnen i mindre grupper, är närvarande och tillräckligt uppmärksamma. Under vissa delar av dagen är detta svårare, de delar av dagen vi är färre pedagoger på plats. För att minska riskerna behöver vi ständigt arbeta aktivt med vårt främjande arbete.</p> <p>I och med att vi tagit emot barn från Grangärdets förskola så ser vi en möjlig risk för kränkande behandling om vi inte arbetar aktivt med att skapa trygga relationer mellan både barn och pedagoger.</p>

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Vi har inte identifierat några risker för sexuella trakasserier.</p>	<p>Vi menar att barnens ålder här på förskolan har betydelse för avsaknaden av risker. Men ett medvetet förhållningssätt, för att lägga en grund och motverka ev sexuella trakasserier nu och i äldre ålder, är av stor vikt. Det gör vi genom att arbeta främjande på det sätt som vi ovan beskriver.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Vi ser risk för diskriminering om vi pedagoger inte reflekterar tillräckligt mycket över normer och förhållningssätt.</p> <p>Ytterligare en risk finns att barnen diskriminerar varandra utifrån kön.</p>	<p>Det finns en risk att vi behandlar barnen olika utifrån kön om vi inte ständigt reflekterar och diskuterar detta. Mycket forskning visar att man omedvetet kan behandla flickor och pojkar olika. Vi behöver ha detta som utgångspunkt när vi iordningsställer miljöer, i val av litteratur, när vi tilltalar barnen osv.</p> <p>Vi ser också en risk i att barnen själva kan diskriminera varandra utifrån kön. Det klassiska ”det är bara tjejer som får vara med”, ”Vi leker inte med tjejer” kan alltid uppstå om vi pedagoger inte är närvarande och tillräckligt uppmärksamma för att fånga upp och stötta barnen i detta.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Vi ser risk för diskriminering om vi pedagoger faller in i samhällets stereotypa mönster eller att det kommer kommentarer från barn, vårdnadshavare eller andra gällande barnens uttryck.</p>	<p>Barn och vuxna har olika erfarenheter och bagare som kan forma tankar och åsikter. Vi pedagoger behöver jobba aktivt mot samhällets stereotypa norm för att inte riskera att barnen diskrimineras. En möjlig risk för diskriminering finns om vi inte låter barnen möta olika uttryck i text, litteratur och val av material.</p>

<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Vi ser att risk för diskriminering kan finnas eftersom vi har få etniska tillhörigheter representerade hos oss.</p>	<p>Eftersom vi har få etniska tillhörigheter representerade hos oss finns risken att det inte ger barnen, vårdnadshavare och pedagoger samma "naturliga" möten som det kanske gör på förskolor som har många olika etniska tillhörigheter representerade.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Vi ser att risk för diskriminering kan finnas eftersom vi har få religioner/kulturer representerade hos oss.</p>	<p>Eftersom vi har få religioner/kulturer representerade hos oss finns risken att det inte ger barnen, vårdnadshavare och pedagoger samma "naturliga" möten som det kanske gör på förskolor som har många olika etniska tillhörigheter representerade.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Praktiska hinder skulle kunna vara en risk för diskriminering.</p>	<p>Praktiska hinder i form av hur våra lokaler och gårdar är utformade skulle kunna vara en risk, beroende på vad nedsättningen innebär.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Åsikter/kommentarer kring sexuell läggning skulle kunna vara en risk för diskriminering.</p>	<p>Vi behöver vara medvetna om vilka familjekonstellationer som finns hos oss, för att undvika att barn eller familjemedlemmar diskrimineras utifrån sin sexuella läggning. Riskerna för diskriminerande kommentarer kan bli större om vi pedagoger inte är tillräckligt uppmärksamma och närvarande.</p> <p>Vi ser även en risk i att barnen möter för lite material, tex litteratur, bilder mm, som bryter stereotypa familjekonstellationer.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Barnens agerande/kommentarer angående ålder skulle kunna vara en risk för diskriminering.</p>	<p>Att barn skulle kunna utesluta eller fälla kommentarer angående ålder ser vi som en möjlig risk för diskriminering. Risken ökar om vi pedagoger inte är närvarande och uppmärksamma.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan Ljungdalen	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Fortsätta med det främjande arbete vi redan gör, se 2.3.	Fortlöpande, utvärderas i maj -22	Diskussion och reflektion i stora och lilla arbetslaget.	Alla pedagoger.
Planerade förebyggande åtgärder på förskolan Ljungdalen	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
<p>Kränkande behandling – arbeta för att skapa trygga relationer i barngrupperna.</p> <p>Sammanslagning av Grangärdets barn med Ljungdalens barngrupper samt nya barngrupper överlag, ser vi skulle kunna resultera i risk för kränkningar. Detta om vi pedagoger inte arbetar aktivt för att skapa trygga relationer mellan barn och barn samt barn och pedagoger.</p> <p>Vi tar med oss framgångsfaktorerna gällande boksamtal och använder det som ett av många verktyg för att stötta barnen i relationsskapande och känslouttryck.</p>	Fortlöpande, utvärderas i maj -22	Gemensam utgångspunkt är att organisera för barnen att befinna sig i mindre sammanhang och närvarande pedagoger. Sedan ansvarar respektive avdelning för att hitta arbetssätt och verktyg som passar just den barngruppen.	Alla pedagoger.

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

I framtagandet av planen har använt oss av barnens åsikter och tankar genom att:

- Utifrån mognad prata med barnen om innehållet i planen.
- Använda tex. bilder och böcker för att starta barnens reflektioner när det gäller diskriminering och kränkande behandling.
- Prata med barnen om hur vi ska vara mot varandra för att alla ska må bra och känna sig trygga, koppla till konkret material vi arbetat med.

4.2 Medarbetares delaktighet

- Rektor ansvarar för att all personal på förskolan, inklusive kök och städ, får vara delaktiga i planen.
- Rektor ansvarar för att planen följs upp som en punkt på APT.
- Rektor informerar nyanställda och vikarier om planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

I nedan beskrivna forum ska planen lyftas:

- Inskolningssamtal, föräldramöte och utvecklingssamtal. Alla pedagoger ansvarar.
- Hemsida.
- Unikum.
- Hall/Informationstavla.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal

2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentor.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbets lag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) /elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef Annika Henrysson

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera avdelningschef Annika Henrysson.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera avdelningschef Annika Henrysson.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar

på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglare verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.